

Պրն. մախարար, մեր թերթի և ընթերցողների անունից շնորհավորում ենք Ձեզ վերջերս «Մարտական խաչ» շքանշանով պարգևատրվելու կապակցությամբ:

- Ընդհանրապես: «Մարտական խաչ» շքանշանը շքանշանների մեկն ինչ հասավ: Գրեցի, որ սա ոչ թե ինչ, այլ մեր բանակին շնորհվեց: Իսկ բանակն արժանի է դրան:

- Հայոց բանակի երկրորդ փարին լրացավ...

- Բազում դժվարություններ ու խոչընդոտներ հաղթահարեցինք: Ու այդ ամենը խաչաչելու ու փառաբանության քննադատությունների փակ: Մտածագրերի ու ոչ մասնագետների կողմից: Իսկ բանակն արեղծելը հեշտ բան չէ: Իսկ բանակը գործածող է: Չո-

րանցիկն ապիրակեղեն, մահճակալ է պետք: Չորսամասին էլ կոշիկ, հագուստ: Մինչև հիմա ես մրաժնու եմ, թե այդ ինչպես է, որ մեր սրտերն իրագործները ինչ զինվորի կոշիկը ի սույն չեն դրել ու բնատուրությունս-ստարկա չեն դարձրել: Եկաքի ունեն դրա խաչաբարեկությունը եւ բրբրված լինելը: Բանն այն է, որ զինվորական կոշիկ կարելը մասնագիտություն է: Մեր հանրապետությունը կոշիկի իր արտադրանքի մոնոպոլիստ համարչակորեն կարող է միջազգային նույնահանդեսներին ներկայացնել, բայց այսօր զինվորական կոշիկ կարող չունի: Սեփական արտադրանք-կոշիկը մեր զինվորին երկու շաբաթից ավել չի դիմանում: Ու մնացյալ հարցերը... Բանակ կազմավորելու, սրեղծելու խրթին, «քմահաճ» հարցերը մենք հնարահարել ենք արդեն, եւ երկրորդ փարին խաչ մեր Հայոց բանակը կարողացավ փաստել իր կարգապահ հաղթահանողական:

- Սակայն փաստ է և այն, որ կադրային սպաների մի փաստ, պատճառաբանելով յաճոր աշխատավարչը, այսօր բողոքում-հետաճում է հանրապետությունից կամ գործունեության այլ ասպարեզ է փնտրում: Դա կառավարության մեղքն է, որ պարտազանգ անող բանակի հոգանքը չի կարողանում հոգալ, թե՛ գոյություն ունեն այլ պարտազանգներ:

- Ճիշտն ասած, շարքերն են, որ թողնում-գնում են: Բայց նրանք կադրային սպաներ են, եւ դա ցավալի է մեր համար: Չունենալ կադրային սպան, կնշանակի չունենալ բանակ: Ասեմ, որ մենք կադրային սպաների մեծ կորուստ ունենք: Ինչպիսի՞ն են Հայոց բանակը նրանցով համարելու մեր նախաշնորհը: Ես ինչ մեզ մտք ծառայելու հրավիրել բոլոր այն հայ սպաներին, որոնք դուրս են գրվում հանրապետությունից եւ ծառայում են այլ պետությունների ռազմական միավորումներում: Օգտագործել ֆիդայիների եւ 6-ամյա այս պարտազանգն թրծված փղաների ռազմական գիտելիքները: Սակայն ավելի հեռախարհ մարտական է հեղափոխում մեր քայլը կապված ռազմական ուսումնարանների բացման հետ: Ես կարճ ժամանակում մեզ հաջողվեց սրեղծել երեք այդպիսի ուսումնարան. սեպտեմբերի 1-ից կազմի գործել ուսումնարան-վարժարանը, որի առա-

ջին կուրսում կտվորեն 50-60 պարունի: Սա նշանակում է, որ Հայաստանը կունենա 60 կադրային սպան, որոնք զինվորականի մասնագիտությունը ենցի հայրենիքում են սրապել: Երկրորդ ռազմավարչի ուսումնարանը գործելու է հոկտեմբերի 1-ից եւ կունենա 300 սան: Ընդ որում, առաջին կուրսը մենք համարելու ենք բարձրագույն կրթություն ունեցող երիտասարդներով: Եվ երրորդը ռազմա-օդային ուժերի ուսումնարանն է, որի սաների վարժարանը թռիչքներին մեր հանրապետության բնակչությունն ակամատրես է եղել: Ես պարտախնդրեմ չչեղվեցի հարցից՝ սա միայն մեկ մարտական էր հեղափոխում՝ մեկ անգամ ես շեշտել կադրային սպայի կարեւորությունը Հայոց բանակում: Բանակից կադրային սպաների արտադրանքը դադարեցված է, եւ դա վերջերս մեր կողմից չեղանկարված մի շարք միջոցառումների, ՀՀ նախագահի հրամանագրի եւ կառավարական որոշման շնորհիվ:

Բարձրագույն է հայկական բանակի սպաների աշխատավարչը: Լուծվել են մի շարք սոցիալական հարցեր: Մի շարք հարկեր ու վճարումներ նրանք կամ խազառ չեն վճարում, կամ վճարում են նկատելի գեղյով: Դա հնարավորություն է տվել հայ սպայի ամսական միջին աշխատավարձը հասցնել մինչև 13-15 հազար դրամի: Չեմ ասում, թե սա բավական է լավ ապրելու համար, բայց պիտի ասեմ, որ հանրապետության նվազագույն աշխատավարձի մի քանի հարյու-

ՌԱԶՄԱԴԱՇՏՈՒՆ ԲՈՒՆՈՐՆ ԷԼ ԶԻՆՎՈՐ ԵՆ

«Առավոտի» հարցերին սրատասխանում է ՀՀ պաշտպանության նախարար Սերժ Սարգսյանը

րապարտվել է եւ այլ ասպարեզների համեմատությամբ շոշափելի գումար: Մրանք առաջին քայլերն են: Մեր կողմից մշակվող լայնթիրոգրված, ծրագրեր հասարակության հեղափոխումով են, բարեկամներն է ոչ միայն հայ սպայի, այլև Հայոց բանակի յուրաքանչյուր զինամասնաժողով սոցիալական վիճակը:

- Ես խնդրում եմ այսպիսի բան կար Աֆղանստանում ծառայած մարտիկը 6 ամսվա ժամկետով օգտվում էր բարձրագույն ուսումնական հաստատություն ընդունվելու մի շարք արտոնություններից: Իսկ ի՞նչ արտոնություններից է օգտվում Գարաբաղում եւ սահմանամերձ գոտում կռված ռազմավարիկը:

- Հարցը կառավարությունում բարձրացված է շարք վաղուց: Որպես պաշտպանության նախարար, պարտավոր եմ իմ զինվորի շահերը պաշտպանել: Բայց որպես մարտիկ, որպես քաղաքացի, գրեմ եմ, որ բարձրագույն ուսումնական հաստատություն պետք է ընդունվի այն երիտասարդը, պարտանին, որն օժտված է գիտելիքներով: Անկախ նրանից, կովե՞լ է, թե՛ ոչ: Հասկանո՞ւմ եք, պարտավորվում եմ թե՛ ու թե՛ մեջ չենք կարող բողոքում մի «սանրի փակ» դնել ու պահանջել, որ նրանք կովեն: Այլ խնդիր է, որ հանրապետության յուրաքանչյուր քաղաքացի պարտավոր է այս պայմաններում իր մասնակցությունը օժանդակել պաշտպանական մեր կառույցների ամրապնդմանը: Ժողովրդի մի մասն էլ պիտի գիտությամբ գրավի: Չի բախտավում, որ շարք շնորհալի երիտասարդներ էլ ծառայեն հայկական բանակում: Մենք պնդում ենք, կարծում ենք, այդպես էլ կլինի, հերետայի վրա. հավասար միավորներ փաստակամ պարտանիներին միավորում էր փաստակամ պարտանիները: Միայն պարտանիներն են մարտական գործողություններին: Ուրիշ արտոնությունների մասին խոսել սխալ կլինի:

- Վերջերս Ադրբեջան այցելած Թուրքիայի զինված ուժերի գլխավոր շտաբի պետ Գուրբալ Գյուրբալը, պարտախնդրված այն հարցին, թե Լեռնային Գարաբաղի հանրապետության զինված ուժերի կազմակերպության մասին, ասել է, որ սերբերը գործընդհանուր ռազմական հակամարտության գոտի թուրքական գործընդհանուր, սակայն այնպիսի այժմ 1500 թուրք

զինվոր կա: Անհրաժեշտության դեպքում թուրքական զինվորներ կուղարկվեն նաև դարբարդյան հակամարտության գոտի... Ադրբեջանի թուրքին այսպիսի ինքնավարություն:

- Ավելի շարք դա մեծ եղբոր խրախուսիչ կեցվածք է ձեռն կերած կրթների առաջ: Իբր, իմ հզոր հաղով քեզ բան եմ ասում, փափախող դիր առաջ ու ակամսջ արա...

Այսօր, անկասկած, հայկական բանակի համեմատ թուրքականը հզոր է: Բայց դա չի նշանակում, թե առեւտրոր աղյուս է լինելու: Իսրայելի օրինակը սույն փակցի, որ պետության բնակչության բանակը միշտ չէ, որ որակ է կազմում: Գարաբաղ-Ադրբեջան հակամարտությունը նույնպես: Ասեմ նաև, որ այդպիսի արտախաչություններից մենք չենք կաշկանդվում: Ի՞նչ է եղել, թող թուրքական զինվորն էլ համոզեա գա խաղաղարար-միջնորդի դերում, եթե այդքան կամենում է: Վերջ ի վերջո Գարաբաղին ոչ էլ խաղաղարար ուժեր են պետք: Ինչո՞ւ պիտի Գարաբաղը լսնողի, որ այնպիսի խաղաղարար ուժեր փոխարկվեն: Ի՞նչ է, Գարաբաղը փարա՞ծք է կորցրել, թե մրադիր է փարածք կորցնելու:

Թող խաղաղարար ուժերի մասին Ադրբեջանը մտածի: Մենք, ավելի միշտ Գարաբաղը, խաղաղարար ուժերի մասին հարցը դնում է այն ժամանակ, երբ փարածքներն ազատելու մասին է խոսք գնում: Եթե թուրք զինվորը մտավ կոնֆլիկտի գոտի, ապա նրա կողմին կլինի մասնա զինվորը: Ինչ կա որ, եթե աշխարհի հզոր ուժերը որոշել են նրանց միաժամանակյա ներկայությունը փարածաշրջանում, ապա, կարծում եմ, շուրջ լուրջ վրանց չկա:

- Բնակիչի վեհաժողովից հետո Մկրտիչ Խրիստյանը «Երկար շերտի»-ից բացի, այլ բան էլ է ասել: «Մոռացա առաջուց մի բանի հարց զննարանի փակելի հետո, անոնք շերտի ունենին, կարելի է ամսանի փակել, թուրքերն րան մը փրցունենին»: Ինչպիսի՞ն է «Մոսկովյան վեհաժողովներում» դարբարդիների չեղքի «շերտի» քափը:

- Հավատացե՛ք, որ եւ ՀՀ պաշտպանության նախարարը, եւ ՀՀ բանակի հրամանատարը «մոսկովաների» եւ այլ «վեհաժողովներում» իրենց շարք վարահ են գգում եւ փրծում են, որ իրենց նկատմամբ հարգանքով են վերաբերվում: Ասովում մի արտասցե, եթե մենք փրծելի փարն Ադրբեջանի ռազմական ուժին, փարածք կորցնենք եւ այժմյան նրա դերը ինքներս ստանցնենք, սկսենք աջակցություն մուրա: Այդ դեպքում, երեւի, մեզ էլ չեն հարգի: Բայց քանի դեռ իրավիճակի փրծն ենք, այդ հարգանքը բանի գնում, մեծամում է:

- Պրն մախարար, հարցը, որ հիմա պիտի փրծ, կարծես թե մախարարի շարունակությունն է... Ադրբեջանը պարտավոր կողմ լինելով հանդերձ, միշտ հոխարարանքով է խոսում բանակցությունների սեղանի շուրջ: Գերբերությունների շահն իր հերթին, բայց ինչո՞ւ դարբարդյան կողմին թույլ չտալ, որպես հարթանակող կողմ, իր հարցերն առաջադրել այն փրծով, որով հակառակորդն է առաջնորդվում: Իսկ հայաստանյան կողմը թող որ եւ զգաճանակող, եւ հաշտվեցող դեր ունենա: Եվ սխալ չէ՞ արդյոք, հայ զինվորի արյան գնով առգրավված փարածքները հետ պահանջող փաստարթթթթթ ստորագրում ենք անխորթ...

- Ես փարայ Գարաբաղը մասնակցում է բոլոր բանակցություններին: Մասնակցում է շարք ավելի ինքնավարան, քան Ադրբեջանը: Եվ բանակցությունների շուրջ ադրբեջանյանների հոխարարանքը իրենց մակարդակն է վկայում: Չեմ կարծում, թե մենք սխալներ ենք թույլ տվել, որովհետեւ դիվանագիտական կոչ ու կոպիտ արարքը մեզ համար անընդունելի է: Հաղթանակող կողմի մեծառոտությամբ ադրբեջանյանների ծա-

մաժողովությունների վրա ենք ծարայել: Եվ փաստարթթթթ ստորագրելուց հետո էլ գրավալ փարածքները մեր չեղքի չեն խուճել: Բանակցությունների սեղանի շուրջ ճկուն գործելանոճով երբեք առիթ չենք տվել, որպեսզի Ադրբեջանից ու Թուրքիայից բացի մեզ մեկն ու մեկը «ազնետր» պիտակը կապնի: Եթե հիշում եք, Մոսկվայի բանակցություններին մասնակցում էին Հայաստանը, Գարաբաղը, Բոսնաստանը եւ Ադրբեջանը: Փաստարթթթ մենք ստորագրեցինք: Բայց Ադրբեջանն անճիշտապես հրաժարվեց այդ փաստարթթթից: Այսօրից հարց է ծագում, եթե մենք հաշտվողական, հողեր փարայու պայմանով ստորագրում ենք

ոչ մեզ չեղանու արչամագրության փակ, ինչո՞ւ ադրբեջանյանները հրաժարվում են ստորագրելուց: Սույն թվականի մայիսի 19-ին նորից բանակցությունների սեղանի շուրջ էին մտրել Հայաստանը, Գարաբաղը, որն արդեն ներկայացնում է բանակի հրամանատար Սամվել Բաբայանը, Բոսնաստանը, Ադրբեջանը՝ համչինս իրենց պաշտպանության նախարարների: Եվ ես չեմ կարծում, թե երբեքից Սամվել Բաբայանը կարող է իրեն ճնշված զգալ բանակցությունների ընթացքում: Մենք չեղանուրվեցինք նույնիսկ ԵԱՀԿ-ի առաջարկից, այդ առաջարկին էլ էինք համաձայն, բայց Ադրբեջանը դրանից էլ էր հարժարվել: Այս ամենը պապացուցում է, որ բանակցությունների սեղանի շուրջ սխալներից գերծ ենք: Այսպես այսօր կարողանալիք փաստարթթթ, վաղը կիրառարվեինք, մեզ դնելով անհարմար ու ծիծաղելի վիճակում: Ինչպիսին հիմա Ադրբեջանինն է:

- Եթե Ադրբեջանը համաձայնեց իր փարածքում ունենալ ռուսական ռազմական բազա, ապա Բոսնաստանը կողմին՝ Գարաբաղի հարցում Ադրբեջանին օժանդակելու օգնելու քայլին՝ ի վնաս մեզ:

- 92-ին Բոսնաստանը օգնեց Ադրբեջանին: Մենք որոշակի փարածքներ կորցրեցինք: Սակայն կարճ ժամանակից հետո կարողացանք հեր վերցնել մեր փարածքները: «Կողքից օգնել» արտախաչությունը ամեն ինչ ասում է: Կարելի է գերք փար, հագուստ, նույնիսկ վարչական ուղարկել, բայց օգնություն խնդողը, րտապարտված է պարտության: Եվ ինչքան շարունակվեց այս պարտեղազն, այնքան ի վնաս Ադրբեջանի է լինելու: Եւ պիտի որ կարողանա հասկանալ այս բանը:

- Պրն մախարար, ինչքանո՞վ է այս հրադարարը հարթերական:

- Դժվար է ասել՝ ի՞նչ է լինելու սրա վերջը: Համեմայնողապ, հրադարարը գործում է շարք շերտ, փորք խախտումներով: Եվ Գարաբաղը, եւ Հայաստանը պարտեղազն վերակցելու ոչ մի ցանկություն չունեն: Բայց ասեմ, որ Գարաբաղը միշտ էլ պարտարար է պաշտպանելու իր հողը, նրան դժվար է ամակնկալի բերել: Ֆանկայան ուրնչգոպյան արժանի ու հուճկու հարված է սրամալու:

Հարցազրույցը վարել է ՍԱՐԳՍԵՆ ԳԱՀՐԱՍՆԱՅԱՆԸ